

Godtgørelsesordning ved velfærdstab

Advokatsamfundet og Justitia foreslår en godtgørelsesordning med følgende elementer:

En kommune skal betale *en godtgørelse på mellem 10.000 kr. og 50.000 kr.* til en borger, hvis kommunen ved en *grov tilsidesættelse* af sine pligter *efter serviceloven* påfører borgeren et *ikke uvæsentligt velfærdstab*.

Ankestyrelsen kan efter anmodning fra borgeren eller af egen drift *i forbindelse med omgørelse* af en klagesag pålægge kommunen at betale godtgørelse.

Formål

Formålet med ordningen er at stoppe kommunernes grænsesøgende afgørelsespolitik. Med den nuværende lovgivning og retspraksis kan kommunerne spare penge ved at træffe en åbenlys retsstridig afgørelse om f.eks. at fratage en handicappet borger hjælp i hjemmet. Det skyldes, at kommunerne i den periode, hvor Ankestyrelsen behandler en klagesag, har en besparelse på hjælpen. Der er eksempler på, at klageperioden trækker ud i flere år på grund af kommunens forhold, og at kommunen således opnår store besparelser, mens borgeren i samme periode oplever et langvarigt velfærdstab.

Det er vores vurdering, at en godtgørelsesordning vil virke præventivt i forhold til den grænsesøgende afgørelsespolitik, idet godtgørelsesordningen tillige skal omfatte en offentliggørelsesordning, så borgerne kan se, hvilke kommuner der har betalt godtgørelser.

Subsidiært er ordningens formål også, at borgeren kan få et lille økonomisk plaster på såret på grund af kommunens retsstridige adfærd. Dette er som følge af retspraksis og lovgivningen ikke muligt i dag.

Omfang

Det er tanken, at ordningen skal omfatte afgørelser i medfør af serviceloven, som omgøres – enten af Ankestyrelsen i forbindelse med klagebehandling eller af kommunerne selv typisk i forbindelse med Ankestyrelsens hjemvisning af sagen. Endvidere dækker ordningen kun borgernes ikke-økonomiske tab (velfærdstab) i forbindelse med disse afgørelser. Det vil typisk være situationer, hvor borgeren får afslag på eller afgørelse om ophør eller nedsættelse af hjælp eller støtte, som borgeren er berettiget til i medfør af serviceloven.

Det er et krav, at der er tale om et ikke uvæsentligt velfærdstab, hvilket vil sige, at der er en bagatelgrænse for, hvornår en godtgørelse kan komme på tale. Det skal ikke komme borgeren til

skade, hvis f.eks. borgerens pårørende har minimeret velfærdstabet ved selv at have ydet hjælp eller støtte, som kommunen ellers skulle have ydet.

Ordningen er endvidere begrænset på den måde, at ikke enhver omgørelse af kommunens afgørelse udløser en godtgørelse. Det skal kun være tilfældet, hvor omgørelsen skyldes, at kommunen groft har tilsidesat pligterne efter serviceloven. Det kan være relevant at se på, om kommunen har handlet culpøst – det vil sige, om den fejlagtige eller mangelfulde afgørelse af sagen kan bebrejdes kommunen, fordi det må anses for en uagtsom eller forsættelig handling.

Godtgørelse

Godtgørelsen foreslås fastsat til mellem 10.000 kr. og 50.000 kr. efter Ankestyrelsens skøn. Det er vurderingen, at en godtgørelse på op til 50.000 kr. sammen med en offentliggørelsesordning vil virke afskrækkende for kommunerne, og det vil samtidig kunne være et plaster på såret til den berørte borger.

Ved afgørelsen af størrelsen af godtgørelsen i en konkret sag bør der lægges vægt på grovheden af overtrædelsen, karakteren, herunder varigheden, af borgerens velfærdstab samt kommunens besparelse ved at have truffet en ulovlig afgørelse.

Administration

Ordningen bør for at minimere administrationen indgå i et allerede eksisterende klagesystem. Derfor bør det være Ankestyrelsen, der – i forbindelse med behandlingen af en klagesag – tillige skal påse, om kommunen skal pålægges at betale en godtgørelse. Denne proces har blandt andet den fordel, at Ankestyrelsen i forvejen skal behandle sagen og derfor i mange sager allerede er i besiddelse af de oplysninger, som er nødvendige for at kunne træffe afgørelse om godtgørelse. I tilfælde, hvor kommunen selv omgør afgørelsen efter Ankestyrelsens hjemvisning, kan borgeren anmode Ankestyrelsen om at pålægge kommunen at betale en godtgørelse. Også i disse tilfælde vil Ankestyrelsen i forvejen have kendskab til sagen fra den tidligere behandling.

Omkostninger for Ankestyrelsen

I de tilfælde, hvor Ankestyrelsen ændrer kommunens afgørelse, vurderes den yderligere sagsbehandling vedrørende godtgørelsesordningen maksimalt at føre til 5 procent yderligere sagsbehandlingstid i gennemsnit. Det må forventes, at der relativt hurtigt vil danne sig en praksis for, hvornår grove tilsidesættelser skal udløse godtgørelse, og hvordan godtgørelsen skal udmåles.

I de tilfælde, hvor kommunen selv ændrer sin tidligere afgørelse – typisk efter Ankestyrelsens hjemvisning af sagen – vurderes den samlede sagsbehandling hos Ankestyrelsen at blive forøget med op til 50 procent – igen under forudsætning af, at der relativt hurtigt opstår en praksis for vurderingen af disse sager.

I 2018 afgjorde Ankestyrelsen 10.512 klagesager efter serviceloven. I langt de fleste sager (svarende til ca. 66,9 procent) blev kommunens afgørelse stadfæstet, afvist eller henvist til anden myndighed. I 872 sager (svarende til ca. 8,3 procent) ændrede Ankestyrelsen kommunens afgørelse, mens 2.610 sager (svarende til ca. 24,8 procent) blev hjemvist.

Det er således kun i et mindre antal sager – op til ca. 872 årligt – at Ankestyrelsen må forventes at få deres sagsbehandlingstid forlænget med ca. 5 procent. Det er et noget større antal sager – ca. 2.610 sager årligt – som Ankestyrelsen hjemviser til kommunerne med henblik på fornyet behandling af sagen. Det må dog antages, at det kun vil være i et mindre antal sager, at kommunen vælger selv at ændre deres afgørelse, og borgeren efterfølgende henvender sig til Ankestyrelsen for at opnå godtgørelse.

Samlet set vurderes det derfor, at godtgørelsesordningen ikke vil have væsentlige økonomiske konsekvenser for Ankestyrelsen eller føre til en mærkbar forlængelse af sagsbehandlingstiden. Der vil formentlig være behov for ansættelse af yderligere to årsværk, som måske med tiden vil kunne reduceres til et årsværk, når der har dannet sig en fast praksis for ordningens administration.

Omkostninger for kommunerne

Derimod vil godtgørelsesordningen naturligvis kunne føre til udgifter for kommunerne. Niveaue for udbetaling af godtgørelser er dog forholdsvis lavt sat (10.000-50.000 kr.). Samtidig må det antages, at de penge, som kommunen har sparet som følge af deres uberettiget afslag eller afgørelse om ophør eller nedsættelse af hjælp/støtte, som altovervejende hovedregel vil overstige udgiften til en eventuel godtgørelse.

Forslaget forventes på denne baggrund – ud fra en samlet betragtning – ikke at medføre merudgifter for kommunerne.

Spørgsmål og kontakt

Birgitte Arent Eiriksson, vicedirektør i Justitia

birgitte@justitia-int.org

tlf. 30 86 84 97

Nicolai Pii, afdelingschef i Advokatsamfundet

npi@advokatsamfundet.dk

tlf. 33 96 97 62